

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 10176-04-10

בפני כב' השופטת אספרנצה אלון

החסוי ע"י האפוטרופוס לדין עו"ד גיא הירש (מטעם הסיוע המשפטי) בעניין החסוי

המבקש היועץ המשפטי לממשלה ע"י הלשכה המשפטית משרד האפוטרופוס הכללי

נגד

המשיבים 1. ש.פ.ר עמותה למתן שירותי אפוטרופוסות
2. היועץ המשפטי לממשלה ע"י הלשכה המשפטית משרד הרווחה והשירותים החברתיים

פסק דין

1 החסוי, הנו כבן 61, גרוש ואב ל- 3 ילדים. בעבר היה החסוי בעל מפעל לליטוש יהלומים, שעבר
2 קשיים כלכליים. החסוי שקע בהימורים, איבד את הונו ונותקו קשריו החברתיים והמשפחתיים.
3 מזה שנים הוא מתגורר בהוסטל ואינו בקשר קבוע או תמיכתי עם ילדיו ו/או עם אחיו, שבעבר
4 שימשו כאפוטרופוסים זמניים למשך כשנה לחסוי. בשל אירוע מוחי שפקד אותו, לחסוי פגיעה רחבה
5 בדיבור, זיכרון, קריאה וכתיבה, והבנת מצבים מורכבים.

6 עמותת ש.פ.ר מונתה אפוטרופא על גופו ורכושו של החסוי במינוי קבוע ביום 27/3/12 (להלן: "העמותה").
7 בחלוף כשנה מאז מונתה העמותה מגיש ב"כ היועמ"ש האפ"כ, בקשה למתן הוראות
8 לבית המשפט ומדווח כי העמותה לא הגישה דוחות כספיים למחלקת הפיקוח, כנדרש על פי דין.
9 תסקיר שירותי הרווחה שהוגש על פי הוראתי מעלה כי נציגי העמותה אינם מכירים באופן אישי את
10 החסוי ואינם מגיעים לבקרו באופן רצוף וישיר, אלא באמצעות הטלפון ו/או ביקור שנעשה אחת
11 לחצי שנה. עוד עולה תהיה באשר להתנהלות הכלכלית של העמותה ביחס לחסוי- העמותה סירבה
12 לממן את השתתפות החסוי, במחיר מסובסד, בטיול יחד עם שאר דיירי ההוסטל. החסוי נאלץ
13 להישאר בהוסטל עם מדריך, בזמן שכל חבריו במערך הדיור יצאו לחופשה. צוות המערך הטיפולי
14 בהוסטל תהה כיצד הדבר ייתכן שדיירים אחרים, המתקיימים מקצבת נכות דומה, יכולים לצאת
15 והוא, אשר עובד במפעל מוגן ומשתכר כ- 700 ₪ לחודש ובנוסף מוכר כבעל נכות של 84% ומקבל
16 קצבת נכות מהמוסד לביטוח לאומי- סירבה העמותה לממן את השתתפותו ולאשר את יציאתו.

17 בתסקיר מצינת פק"ס כי לחסוי תיקי הוצל"פ רבים וכן חלק מירושת אמו. העמותה, לא נתנה
18 תמונה בהירה על מצבו הכספי ועל הטיפול המשפטי בעבורו.
19 בסיכום תסקיר זה סבור עו"ס לסדרי דין כי תפקודה של העמותה אינו מניח את הדעת ויש לבדוק
20 לעובי הקורה את התנהלות ענייניו הכספיים של החסוי, כמו גם יש לדאוג כי נציגי העמותה יבקר את
21 החסוי מדי חודש, כמקובל, יצור עמו קשר אישי ויפעל לטובתו.

22 נוכח התסקיר המעלה לכאורה מחדלים בתפקוד העמותה, אל מול החסוי ועבורו- הן בצד האישי והן
23 בצד הכלכלי- מיניתי אפוטרופוס לדין אשר ייצג את החסוי.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 10-04-10176

1
2 אפוטרופסות לדין קבועה בתקנה 32 (ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד – 1984, ולפיה "בית
3 המשפט או הרשם המוסמך לדון בתובענה רשאי למנות לפסול-דין, או למי שזקוק לאפוטרופוס,
4 אפוטרופוס-לדין אשר ייצגו מלא בכל ההליכים בבית המשפט". המינוי ניתן בהליך ופוקע עם
5 סיומו.

6 מינוי אפוטרופוס-לדין במסגרת הליכים לפי חוק הכשרות המשפטית נעשה ככלל באמצעות ס' 68(א)
7 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב – 1962 (להלן: "חוק הכשרות"), שכותרתו
8 "סמכות כללית לאמצעי שמירה", ולפיו: "בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשת היועץ המשפטי
9 לממשלה או בא-כוחו או לבקשת צד מעוניין ואף מיזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים
10 הנראים לו לשמירת ענייניו של קטין, של פסול-דין ושל חסוי, אם על-ידי מינוי אפוטרופוס זמני
11 או אפוטרופוס-לדין, ואם בדרך אחרת; וכן רשאי בית המשפט לעשות, אם הקטין, פסול-הדין, או
12 החסוי פנה אליו בעצמו".

13
14 מניסיוני השיפוטי מצאתי כי מינוי אפוטרופוס לדין הינו כלי משפטי יעיל וחשוב המבטיח את
15 שמיעת קולו של אדם, באופן בהיר ומרכזי, במיוחד בדיון בענייניו של חסוי המתקשה לבטא את
16 עצמו. יש לזכור כי הליך זה – של הגבלת כשירות, משפיע על התנהלות יום יומית של אדם והשפעתו,
17 לרוב, מכרעת על המשך חייו של אדם ואיכות חייו.

18 מינוי אפוטרופוס לדין בהליך אפוטרופסות, מבטיח כי זכויותיו של חסוי, הן בפן הפרוצדורלי והן
19 בפן המהותי, יישמעו, ייבחנו ויישמרו. מתפקידו של אפוטרופוס לדין להציג תמונה רחבה ומאוזנת
20 יותר. בשיטת המשפט האדבסרית בה הצדדים מביאים בפני ביהמ"ש את טענותיהם, מינוי
21 אפוטרופוס לדין, מגביר ומבטיח ייצוג והשתתפות אמיתית לחסוי. קולו נשמע במנוטרל
22 מהאינטרסים המנוגדים, בין אם יהיה זה ב"כ היועמ"ש אשר מגיש בקשה במעמד צד אחד ובין
23 כאשר קרוב משפחה, בעל עניין, מגיש את הבקשה. מינוי אפוטרופוס לדין מסייע לביהמ"ש ומאפשר
24 לחסוי ייצוג אמיתי ומותאם.

25
26 המלומדת מ' סגל-רייך, במאמרה "דילמת הכשרות המשפטית בייצוג לקוחות זקנים – אתיקה
27 מקצועית של עורכי הדין בזירת המסוגלות" המשפט כ (2014), 229, 265 מדגישה כי לבית המשפט
28 סמכות רחבה לפעול מיוזמתו למינוי אפוטרופוס-לדין אשר ייצג את האדם לשמירת ענייניו וביתר
29 שאת לשמירה ומיצוי זכויותיו של חסוי לפי חוק הכשרות. בהליכים שבהם, לרוב, אין אדם אחר
30 מטעמו. בהליכים בעניין כשרות משפטית ישנה גם סבירות, שבני משפחה הם בעלי עניין, מה שאולי
31 מלכתחילה הניע את ההליך, ולפיכך נדמה שיהיה יותר מקום לאיש מקצועי חיצוני לביצוע תפקיד
32 זה במסגרתם. האפוטרופוס-לדין יכול לייצג את האדם בהליכים בעניין כשרותו המשפטית בבית
33 המשפט, לבקש צווים רלוונטיים, להתנגד לאפוטרופסות, להציע תמיכה וליווי כאמצעים חלופיים
34 ומידתיים או לבקש אמצעי שמירה, ככל שאלו נחוצים. מינוי אפוטרופוס לדין הינו כלי משפטי יעיל
35 וחשוב, אשר יכול להבטיח שקולו של האדם בהליכי אפוטרופסות ישמע בבהירות, יהיה הקול
36 המרכזי במקהלת הליך האפוטרופסות, וייתן את הטון. המינוי מאפשר הצגת תמונה מאוזנת ורחבה

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 10176-04-10

1 יותר בפני בית המשפט, בה האדם הוא במוקד והשאר ברקע. המינוי מאפשר לבית המשפט לפעול
2 דה-פקטו לחקר ולאיסוף נתונים, לאורם ניתן לבחון את שיקול הדעת של הגורמים המקצועיים, את
3 האינטרסים של בני משפחה או של מקורבים, את מכלול החלופות, וקיומם של פתרונות מידתיים
4 יותר בכל מקרה לפי נסיבותיו. האפוטרופוס-לדין יכול להרחיב עד כדי מעורבות בדינאמיקה
5 המשפחתית או בסביבת המגורים, ולסייע בקידום הבנות ובחיזוק מקומו ומעמדו של האדם
6 בסביבתו. למינוי אפוטרופוס לדין בהליכים לפי [חוק הכשרות](#) יש ערך רב, הן משפטי והן חברתי.
7 באמצעותו ניתן לשמור על זכויות האדם בהליך ולמצותן בפן הפרוצדורלי ובפן המהותי.
8 אפוטרופוסות לדין באמצעות עו"ד מאפשרת לאדם/לחסוי, ייצוג והשתתפות אמיתית ומותאמת
9 בהליך. יש לזכור כי בהליך, חייו וזכויותיו של אדם עומדים לדין. שלילת כשירותו של אדם צריכה
10 להיעשות במשורה ובזהירות ואינה דבר של מה בכך.

11
12 על מנת לבחון היש להותיר את העמותה כאפוטרופוס על החסוי, וזאת, באיזון בין מחדליה
13 ותפקודה הלקוי אל מול ועבור החסוי בפן הכלכלי ובפן הטיפולי קיימתי, עד כה, 4 דיונים בנוכחות
14 הצדדים ועו"ס לסדרי דין (8/5/14, 22/10/14, 6/11/14 ו- 16/2/15). כן בחנתי עמדות הצדדים,
15 שירותי הרווחה, ב"כ היועמ"ש והאפוטרופוס לדין.

16
17 שירותי הרווחה הגישו לבית המשפט 3 תסקירים (14/9/14, 27/1/15 ו- 12/2/15) וכן השתתפה עו"ס
18 לסדרי דין בדיונים.

19 בפרק סיכום והערכה בתסקיר האחרון, מיום 12/2/15 מציינת פקידת הסעד כדלקמן :-

"סיכום והערכה

20
21 מדובר בחסוי השווה מזה כשנתיים + בהוסטל. בשנת 2009 עבר אירוע מוחי קשה בו
22 נפגעו מספר פונקציות תפקודיות ביכולות הקוגניטיביות לתפקד ונהל את ענייני האישיים
23 והכספיים. בתאריך 27/3/2012 מונתה עמותת ש.פ.ר כאפוטרופוס על גוף ורכוש עבורו.
24 על פי ממצאי התסקיר הראשון עולה כי עניינו הכספיים והמשפטיים של החסוי לא טופלו
25 בצורה תקינה ע"י עמותת ש.פ.ר ובתאריך 22/10/2014 התקיים דיון בעניין החסוי. לאחר
26 בדיקה מחודשת את מצבו של החסוי כפי שעולה מהדיווחים מעו"ס הוסטל אודות החסוי
27 כי חל שיפור חיובי בהתייחסות העמותה לחסוי. כיום קיים שיתוף פעולה טוב וקשר רציף
28 בין העו"ס העמותה לחסוי ולצוות המטפל בחסוי. כיום יש עו"ס מהעמותה באזור הקרוב
29 למגוריו בנהריה ולא כבעבר בנתניה, דבר שמסייע בזמינות ובתכיפות נציגת האפוטרופוס
30 לחסוי. מדיווח עו"ס עמותת ש.פ.ר היא מגיעה באופן קבוע אחת לחודש ומתעניינת בחסוי
31 ובודקת את מצבו וצרכיו.

32 במצבו המשפטי של החסוי עולה כי מונו לו עורכי דין, האחד מטפל בעניין עזבון אמו ז"ל
33 והשני מטפל בעניין כונס הנכסים בגין אותו פשיטת הרגל של החסוי סמוך לאירוע המוחי
34 שבו לקה.

35 חסרה לפני התייחסות לטיפול בנושא זכויותיו בדירת החסוי בנתניה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 10176-04-10

1 ההתרשמות כי עמותת ש.פ.ר לוקחת יותר אחריות בטיפול בעניינו של החסוי, יחד עם
2 זאת, הטיפול עדין רק החל ועליהם להמשיך לפקח ולקדם ככול האפשר עניינו של החסוי
3 שהזנחו ממרץ 2012. חשוב שטובתו ורווחתו של החסוי ימשיך להיות בראש דאגתם של
4 עמותת ש.פ.ר היום ובעתיד.

5 המלצה

6 במידה והאפוטרופוס הכללי יבדוק וימצא כי עמותת ש.פ.ר פועלת לטובתו ולרווחתו
7 הכלכלי והמשפטי וכי עמותת ש.פ.ר מעבירה באופן שוטף דיווח על כול עניינו של החסוי
8 בצורה טובה ומלאה אני לא רואה מקום להביע התנגדות שעמותת ש.פ.ר תמשיך לדאוג
9 ולפעול למען טובתו ורווחתו של החסוי. זאת גם לאור הדיווח של ההוסטל כי חל שיפור
10 חיובי בהתייחסות ש.פ.ר – עמותה למען שירותי אפוטרופוסות כלפי החסוי.

11 במידה וימצא האפוטרופוס הכללי כי עדין יש ליקויים בטיפול של עמותת ש.פ.ר במצבו
12 הכספי ומשפטי, אני רואה מקום לשקול החלפת האפוטרופוס של עמותת ש.פ.ר לעמותה
13 חדשה בשם 'גג לחוסה ונזקק' כפי שנתנה את הסכמתה באופן עקרוני."

14
15 עמדת האפוטרופוס לדין מיום 23/2/15 היא כי אין להחליף את העמותה וכך כתב בתגובתו :-

16 "3. הח"מ מבקש בהזדמנות זו לחזור על עמדתו כי הינו סבור שאין מקום להחליף את

17 העמותה משני טיעונים עיקריים אשר יפורטו להלן:

18 3.1 החסוי נהנה כעת מ"פעילות יתר" מצד העמותה בטיפול בעניינו עת
19 המקרה שלו נבחן ע"י בית המשפט ואור הזרקורים הופנה אליו וכעת
20 משהטיפול בעניינו יועבר לטיפול של עמותה אחרת (טובה ככל שתהיה)
21 הרי שראשית זה יאבד את ה"יחס" המיוחד שמקבל כעת ושנית הרצף
22 הטיפולי בו יפגע עד אשר יכירו את ענינו וכד'.

23 3.2 הטיעון השני הינו רוחבי – בית המשפט מתווה את מדיניותו והשקפת
24 עולמו בין היתר בשאלות העולות בדבר תפקידו של האפוטרופוס לגופו
25 ולרכושו של החסוי והדרך בה מצופה ממנו לדאוג לצרכיו הגופניים
26 והגשמיים של החסוי – לכל עמותה יש את תפיסות עולם שונות ולא
27 דווקא כאלו התואמות לתפיסותיו של בית המשפט ומשכך הח"מ סבור כי
28 די בכך שבית המשפט יקבע את מדיניותו והשקפת עולמו יפרסם את
29 פסק הדין הדנים בכך ובאמונה שהעמותות בכלל והעמותה בפרט יישרו
30 קו עם מדיניות זו ויישמו אותה המדיניות הראויה והרצויה הלכה
31 למעשה"

32
33 בדיון שהתקיים חזר האפוטרופוס לדין על עמדה זו כי אין להחליף בשלב זה את העמותה שהפיקה
34 לקחים מביקורת בית המשפט ומהתנהלותה בעבר וכעת מעניקה לחסוי יחס מיטיב, אישי, התואם
35 את צרכיו הכלכליים והאישיים.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 10176-04-10

1 ב"כ היועמ"ש (הרווחה) טען כי החלפת עמותה בעמותה אורכת זמן והסתגלות. ככל שלא יעמוד
2 האפטרופוס הכללי על החלפת העמותה, שהרי המחדל העיקרי היה בהתנהלות הכלכלית בעניינו של
3 החסוי, בעיקר בהתנהלות העמותה אל מול הכונס הרשמי, מבקש ב"כ היועמ"ש (הרווחה) כי
4 העמותה תישאר בתפקידה תוך מתן דיווח ובקרה. ב"כ היועמ"ש (האפ"כ) ציין כי התנהלות
5 העמותה בתיק הפש"ר של החסוי שהתנהל מספר שנים הייתה לא תקינה, בלשון המעטה, וחשפה
6 את החסוי לנזקים והפסדים כלכליים שאינם מבוטלים. לאחר שבית משפט זה מינה אפטרופוס
7 לדין ועו"ד שמיצג את החסוי אל מול הנושים ובהליך הכינוס (עו"ד סאטובי), נראה כי קיימת הלימה
8 בין זכויות החסוי לבין זכויות הנושים בתיק הפש"ר וכיום התנהלות העמותה הנה תקינה.
9 משתיקנה העמותה דרכיה והפיקה את לקחי העבר, לא רואה האפ"כ תועלת בהחלפת העמותה.

10
11 **בחנתי עמדות הצדדים.** אכן עולה כי העמותה הפיקה לקחים ותיקנה דרכיה, אך יש לזכור כי
12 התיקון נעשה רק בהתערבות בית משפט ובהליך משפטי. על חשיבות תפקידו של ביהמ"ש בפיקוח על
13 אפטרופוס שמונה ועל מקרים בהם חטא האפטרופוס לתפקידו, ילמדו, בין השאר, פרשת הרשעת
14 עו"ד ועו"ס ירדנה נילמן, שהורשעה בגניבה, לאורך שנים, של למעלה מ- 7 מיליון ₪ מחסויים להם
15 שימשה כאפטרופוס (ת"פ (ת"א) 46535-03-10 **מדינת ישראל נ' ירדנה נילמן** (6/1/2011)) ראה **ע"פ**
16 **5115/12**, 5158/12 **מדינת ישראל נ' ירדנה נילמן** (10/6/2013); מקרה בו דנתי אנוכי, עת אח שמונה
17 אפטרופוס על אחותו החסויה גזל מכספיה כמיליון ₪ ועשה בהם שימוש לצרכיו ולא לצרכיה
18 (תמ"ש 8468-10-09 **החסויה נ' האפטרופוס שמונה לה** (18/6/14); פסק דינו של כב' השופט אי
19 זגורי **בא"פ 52412-05-12** שם הפקיד אפטרופוס את כספי הפיצויים שקיבל חסוי בסך של כ- 5
20 מיליון ₪ בחשבונותיו ואף שיעבד חלק מהם לצרכיו.
21 פרט לפיקוח הכלכלי, הרחבתי על חשיבות הפיקוח בפן הטיפולי בפסק הדין **א"פ 43640-01-15**
22 **החסויה נ' היועץ המשפטי לממשלה** (ניתן ביום 6/4/15), שם ביטלתי את מינויה של עמותה שכשלה
23 בתפקידה כלפי החסויה עת נציג העמותה אשר הגיע לבקרה לעתים רחוקות כלל לא דיבר את שפתה,
24 ועוד רבים אחרים.

25
26 אשר על כן, הגעתי למסקנה כי בשלב זה, אין להעניק לעמותה מינוי קבוע וכי התנהלותה, ראוי
27 שתיבחן ותיבדק, אחת לחצי שנה ובמהלך שלוש השנים הבאות. המינוי כאמור, הינו מותנה ועל
28 תנאי.

29 על עו"ס לסדרי דין להגיש תסקיר משלים במועד שנקבע (עד ליום 30.10.15) ועל ב"כ הצדדים להגיש
30 עמדתם באשר לתסקיר, להמלצותיו ולהתנהלות העמותה, עד ליום 30.11.15. כן מתבקש עו"ד
31 סאטובי, המייצג את החסוי בתיק הפש"ר, להגיש עדכון באשר להליכי הפש"ר עד ליום 30.10.15.

32
33 באשר לשכר טרחת האפטרופוס-לדין – אפטרופוס לדין מקבל את שכרו מכספי החסוי כפי
34 שיפסוק בית המשפט. בניגוד למפרקי חברות, כונסי נכסים ומנהלי עיזבון אשר הדין מסדיר את
35 פסיקת שכר טרחתם בזיקה לשווי הנכסים הממומשים או מנוהלים על ידם, הרי שביחס
36 לאפטרופוס לדין לא קיים דין דומה, ובית המשפט נדרש לפסוק שכר לפי העניין, כפונקציה של

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 10176-04-10

1 אופי השירות שנדרש, ומידת המקצועיות וההשקעה. בענייננו, זכאי היה החסוי, לייצוג משפטי לפי
2 חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב – 1972 ותקנותיו. נוכח התרשמותי מעבודתו המקצועית והמקיפה של
3 האפוטרופוס לדין, עו"ד גיא הירש, ומידת ההשקעה בחסוי ובהליך, אני עושה שימוש בסמכותי
4 ופוסקת לעו"ד הירש ככל שכר טרחה, בתיק זה וזאת על פי התוספת השנייה לתקנות (שכר הטרחה
5 על בסיס הטיפול המשפטי) (סעיף 1(ג))-

6 **"מי שנתמנה לפי תקנה 4(א)(3) ליתן שירות רשאי בית-המשפט לקבוע לו שכר טרחה**
7 **הגבוה בשיעור 50% עד 100% משכר הטרחה הקבוע בטבלה שבסעיף קטן (ב), אם שוכנע**
8 **כי ההכנה באותו ענין חייבה עבודה מרובה במיוחד וכי הטיפול בו היה קשה במיוחד"**

9
10 פסק הדין מותר לפרסום לאחר עריכה והסרת פרטים מזהים.
11 המזכירות תמציא החלטתי לצדדים ותנתב התיק לשופט שידון בתיק.

12
13 ניתן היום, ד' תשרי תשע"ו, 17 ספטמבר 2015, בהעדר הצדדים.

14
15 אספרנצה אלון
16

17
18
19
20

אספרנצה אלון, שופטת